

الهام حیات طیبه و درهایی برای امروز

حجة الاسلام والمسلمین علی رهبر

«ربنا لاترغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب» (۱)
 (پروردگارا! قلب هامان را بعد از آن که هدایتیمان کردی، منحرف
 مساز و از پیش خود رحمتی ببخشای که قطعاً تو بسیار بخشنده‌ای)
 تمام کوشش‌ها، اسبی و براقی آسمانی دارد که آنها را به سوی
 پذیرش خدای، بالا می‌برد و آن خلوصی است که مهر محبوبیت بر
 آنها می‌زند. خلوص در نیایش زلال و ملتسمانه و در قالبی عجز
 آمیز و متضرعانه، جلوه می‌کند. آنگاه بندگان را رو به نیایش
 می‌آورند که از همه سبب‌ها بریده باشند؛ یا از آغاز چنین بوده‌اند و
 یا بعد از آزمودن سبب‌نمایی که نوعاً بسیاری از بندگان را گرفتار
 می‌کند، راهی و مفری به جز بازگشت به خدای مسبب نمی‌بینند.

ای گناه تیره کورم ساز کور   تا بگردم در زمین دنبال نور
 تا نمیرد در تنم درد فنا   تا فراموشم نکردد «ربنا»
 یک آغوش بی کرانه‌ای از مهر، چنین بندگان را در خود می‌فشارد
 که در حدیث قدسی از خدای مهربان آمده است:

«لو علم المدبرون کیف اشتياقي بهم لما تواشوقاً»

۱- سوره آل عمران/ ۸۱

(اگر رویگردانان بدانند که چگونه اشتیاق به آنان دارم، از شوق می‌میرند.)

بندگانی که بایکدیگر قهر می‌کنند، وقتی سخن از آشتی می‌رود، می‌گویند: چه احتیاجی به فلان دارم که آشتی کنم؟ ولی خدای هستی آفرین در عین بی‌نیازی مطلق، رویگردانی بسندگانی را دوست ندارد و مشتاق آشتی است. این کریمه قرآنی در اوج ابراز عنایت خدا به بندگان است:

«وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَاتِّبِئْ بِقُرْبِ اجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا»

رعان فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی لعلمهم یرشدون» (۲)

(و هر گاه که بندگان من، از تو راجع به من بپرسند، پس من نزدیکم و دعای دعاگرش - آنگاه که مرا بخواند - پاسخ می‌گویم. پس دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان بیاورند، شاید هدایت شوند.) در هشت تعبیر می‌فرماید «من»؛ دقت نمائید:

۱- عبادی (بندگان من)

۲- عنی (از من)

۳- فاتی (همانا من)

۴- قریب (نزدیکم)

۵- اجیب (اجابت می‌کنم)

۶- اذا دعان (مرا بخوانید)

۷- فلیستجیبوا لی (پاسخ مرا بدهید)

۸- ولیؤمنوا بی (به من ایمان بیاورید)

شاید همه اینها بدان دلیل است که بنده احساس انس کند و رمیدن را رها کند:

به ظلمت ز نور فدا می‌گریزی

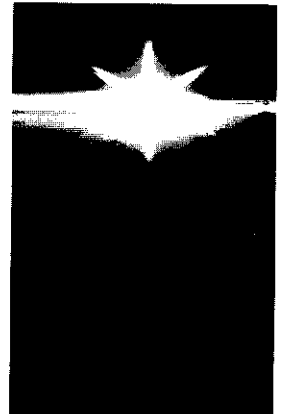
تو لب تشنه ز آب بقا می‌گریزی؟

ز ما در بود مهر بانتر فدایت

تو جاهل به قهر از فدا می‌گریزی؟

اگر می‌گریزی ز بیگانه بگریز

چرا دیگر از آشنا می‌گریزی؟

سرا پا دردی و محتاج درمان

چرا از طبیب و دوا می‌گریزی؟

فَفَرِّهَا إِلَى اللَّهِ فَرَمُودَةٌ يَزْدَانُ

چرا سوی نفس و هوا می‌گریزی؟ (۳)

خداوند بخششی از الهام‌های کتابش را در قالب نیایش خاصان بندگان، عرضه کرده است که راه و رسم تقرب را به همه خواستاران بیاموزد.

امام صادق علیه السلام فرموده اند:

«... اِنَّ عِنْدَ اللَّهِ - عَزَّوَجَلَّ - مَنزِلَةَ لَا تَأْتِي إِلَّا بِسْأَلِهِ ...» (۳)

(در پیشگاه خداوند، منزلتی است که جز با خواستن (دعا)

دست یافتنی نیست) (۴)

این آیات را خوانده اید؟

«قُلْ مَا يَعْزُبُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دَعَاكُمْ ...» (۵)

(بگو اگر دعای شما نباشد، پروردگرم هیچ اعتنایی به شما نمی‌کند ...) از مجموعه آیات نیایشی قرآن چنین بر می‌آید که: رشد و کمال ما در گرو انس با خدا است و تلاش‌هایی مقبول حق می‌افتد که صبغه و رنگ تضرع و خلوص داشته باشد.

راسخان در علم بعد از «ربنا» عاشقانه از معشوق می‌خواهند که:

«لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا» (قلب‌هایمان را بعد از آنکه هدایتمان کردی، از مسیرت و صراطت زیغ و انحراف مده).

شاید پرسشی ذهن شما عزیزان را مشغول کند که خدای هدایت‌گر به چه دلیل و چگونه، بعد از فیض هدایت، قلبی را از مسیر بر می‌گرداند؟ پاسخ آن در سوره مبارکه صف آمده است؛ بنگرید:

«... فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ...» (۶)

(پس چون منحرف شدند، خداوند قلب‌هایشان را منحرف ساخت).

پس «ازاغه» (و منحرف ساختن) از سوی خدا، ابتدایی نیست؛ انحراف بندگان و چموشی‌های آنها و بی‌اعتنایی به زمینه‌های هدایت، مَهر به خود و انهداده شدن را بر طومار انتخاب آنها می‌زند.

۲- حبیب‌الله چایچیان.

۴- اصول کافی / کتاب الدعاء / باب

فضل الدعاء / حدیث سوم.

۵- سوره فرقان / ۷۷.

۶- سوره صف / ۵۵.

مانند تعبیر «خدا گمراه می‌کند» است که در آیات دیگر آمده است. برای گمراهی انسان بعد از آن که کفران فراوان از او سرزد، گرفتن نور هدایت کافی است و کار دیگری، افزون، بر آن ضرورت ندارد:

«ومن لم يجعل الله له نوراً فما له من نور» (۷)

(و خداوند برای هر کس که نور قرار ندهد، پس او، نوری ندارد) خدایا! کاری نکنیم که مستحق به خود رها شدن شویم و تو قلب ما را مهر از اغه بزنی! بلائی بالاتر از این نیست که حتی به اندازه زمان به هم خوردن انتهای پلک چشمان، به خود رها شویم. فیض هدایت او بسان الکتریسیته است که باید به طور مداوم برسد، نه چون آبی که داخل مسیرها می‌ماند و سر چشمه‌ها بسته است. باید ترس داشت که هدایت‌های خداوند، مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد و به تدریج از انسان سلب شود.

باید «اهدنا الصراط المستقیم» نماز را در شبانه روز، صادقانه و عاشقانه گفت و بر آن پای فشرد که تمام اولیای ممتاز خداوند هم چنین کرده‌اند و می‌کنند و تا دامنه قیامت چنین خواهد کرد. در دعاهای تعقیب نمازها به یاد ما داده‌اند که بخواهید و بگویید:

«اللهم اهدني من عندك...»

«خدایا از جانب خودت مرا هدایت کن»

هدایت در مورد انسان چند گونه است:

- (۱) گاهی نشان دادن راه از چاه است، مثل: «أنا هديناه السبيل...» (۸)
- (۲) و گاهی بعد از انتخاب راه صواب که خدا می‌خواهد از آن جدا نشوم. مانند اهدنا الصراط المستقیم

«لا تزعج قلوبنا بعد اذ هديتنا» به دومی بر می‌گردد که فردی بعد از برخوردار شدن از نعمت هدایت و آمدن در مسیر درست خدا پرستی، از خدا می‌خواهد که اتفاقی نیافتد که مشمول از اغه و بازگشت به انحراف شود.

«وهب لنا من لدنك رحمة أنت الوهاب» رحمانیت خداوند، شاکر و

۷- سوره نور/۴۰.

۸- سوره دهر/۳.

کافر و صالح و طالح را زیر پوشش دارد، اما بعد از آن، واکنش بندگان است که رحمت‌های خاص و لطف‌های جدید و تازه را جلب می‌کند.

تقوا پیشگی، ده‌ها اثر مبارک دارد که شامل برخورداری از نعمت‌ها و رحمت‌های مادی و معنوی است:

۱- ان تقوا الله يجعل لكم فرقا... (۹)

۲- ومن يق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحسب... (۱۰)

۳- ولوان اهل القري امنوا والتقوا الفتحنا عليهم بركات من السماء والارض... (۱۱)

۱. اگر تقوی الهی پیشه‌سازید، به شما فرقان عنایت می‌کند. (بر خورنداری از نعمت تفکیک حق از باطل و ...)

۲. هر کس تقوی الهی پیشه‌کند، خداوند راه خروج (از بن‌بست‌ها) به او می‌دهد و از آنجا که گمان نمی‌برد، روزیش می‌دهند...

۳. و اگر اهل آبادی‌ها ایمان می‌آوردند و تقوا پیشه می‌ساختند، برکت‌هایی از آسمان و زمین بر آنها می‌گشودیم...

اینها و ده‌ها آیه دیگر، فرمول‌های جلب رحمت است و آنگاه که در قالب نیایش عرضه شود، حال و هوای عاشقانه هم به خود می‌گیرد. خداوند بسیار هبه می‌کند و طالب ایجاد زمینه‌های رحمت از سوی بنده است.

والسلام

۹- سوره انفال/۲۹.
۱۰- سوره طلاق/۲ و ۳.
۱۱- سوره اعراف/۹۶.